

Personalitate marcantă în teatru și modest în caracter, Emil Boroghină a creat, în ultimii treizeci de ani, un nou univers în teatrul românesc, mai ales în locul drag sufletului său: Craiova. Acolo, împreună cu Silviu Purcărete s-a creat o alianță inexpugnabilă a teatrului, căci Emil Boroghină este posedat de un foc interior, de o credință puternică de a se pune în slujba celorlalți, mai întâi în calitate sa de director al teatrului craiovean, încă din 1988, până în prezent. Apoi, sub semnul sacrificiului mai puțin vizibil, dicibil, care rămâne revenirea sa, la senectute, în fața publicului.

Acum, de pe scenă, se întâmplă un miracol: Emil Boroghină, recitând câte 90 de minute, în spectacole tematice din universul liric românesc și universal. Azi, când pare singurul care a aflat taina lor, redând magia către cei aleși și neștiutori, dincolo de prezentul amețitor. Mâine, în demersul sau unic în peisajul teatral românesc, în calitate de Societar de onoare al Teatrului Național „Marin Sorescu”, acela de a lăsa posterității un dar inspirat de faptul că în Europa există de mai mult timp câteva astfel de teatre, precum Maison de la Poésie din Paris sau Teatrul Poème din Bruxelles.

Astfel, conceptul Teatrului Poesis lansat în data de 25 septembrie 2019, la Craiova, respectiv 30 septembrie, la București, se naște la întâlnirea artelor, a vizualului cu auditivul, oferind, deja, spectatorilor o experiență culturală sacră, de Renaștere. Peste toți cei de azi ca valoare artistică și alături de „les monstres sacrés”, apărut târziu în recitățile publice, Emil Boroghină creează, alături de regizoarea Alina Hiristea, o punte cu Poezia adevărată, lăuntrică.

O întâlnire magistrală cu teatrul ‘ab origine’, care aduce oamenii aproape, în context alienant, de îndepărtare. Ferici sunt aceia care au ascultat, la teatrul Nottara, poemul divin „Cântarea Cântărilor”, la care s-au adăugat armonios sonetele lumii, din Dante, Petrarca, Michelangelo, Ronsard, Shakespeare și Eminescu. Emil Boroghină, intrat recent în cea de-a opta decadă a vieții, a deschis, vocal și vizual, porți către credințe ce azi par impure, solitare.



„El mă sărută din sărutările gurii sale

căci mai bună-i iubirea ta decât vinul.

O, mirosul mirurilor tale câte e de bun!

Mir înviorător este numele tău

de aceea te iubesc fecioarele”.

„Cântarea Cântărilor”, la fel ca celelalte incursiuni din seria Poesis - cu spectacole de recitare din Ovidiu și Eminescu („De la Ovidiu, exilatul de la Pontul Euxin, la Mihai Eminescu, Luceafărul din țara mioriței”), din folclorul local („Cântecul vârstelor”), din poezii neamului („Sunt suflet în sufletul neamului meu. Limba română este patria mea”), din „Treptele Unirii”, ori Shakespeare - rămâne un spectacol-trăire pe care ar trebui să îl vadă toți actorii ce cred despre sine că sunt la apogeu, că știu taine. Aici, tuturor le vor cădea măștile, iar cu puțin curaj și îngăduință, li se vor oferi daruri incontestabile. Ideile izvorâte din caietul program sintetizează perfect nu doar opera biblică „Cântarea Cântărilor”, ci, în subsidiar, portretul uman și artistic al lui Emil Boroghină. Cei necunoscuți sunt cei mai buni, se pare.

De pildă, Sir Laurence Olivier rămâne în conștiința mondială cel mai mare actor, dar cine îl mai știe pe Paul Scofield, considerat genial și peste măsură de talentat? În același raport de uitare-valoare se află și imensul actor Emil Boroghină, actor cum nu a existat vreodată, în sensul mistic și grecesc al izvorului artei dramatice, illo tempore... El însuși declara că „toată viața mea am trăit sub steaua lui Radu Beligan, mentorul meu, dumnezeul meu, un model de intelectual și, în plus, un model de director”.

George Banu, prietenul său și hermeneut al teatrului mondial, identifica la Emil Boroghină nuanțe ce merită redate aici, ca într-o ultima tușă de culoare ce rotunjește un portret uman bine ponderat și aureolat de trăirea în Frumos și Lumină: „La Emil Boroghină, ceea ce captivează e o sonoritate de violoncel, căci el se exprimă prudent, fără contrastele cultivate de Caramitru: în spatele versurilor identificăm discreția subtil modulată a unui interpret ce se expune în toată umanitatea sa ! Recitalul e și o radiografie afectivă”. George Banu

Actorul Emil Boroghină, Doctor Honoris Causa al U.N.A.T.C

Actorul Emil Boroghină a primit, în data de 14 iulie 2021, cel mai înalt titlu academic - Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Arta Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale din București. Numele și reputația de manager și de om de teatru ale lui Emil Boroghină, din multiple posturi, ca actor, Societar de Onoare al Teatrului Național „Marin Sorescu”, Director Fondator al Festivalului Internațional Shakespeare, Președinte al Fundației Shakespeare și Vice-Președinte al Rețelei Europene de Festivaluri Shakespeare, fost director al Teatrului Național din Craiova, au fost recunoscute, pe plan național și internațional, de criticii de teatru și shakespeareologi, de jurnaliști, cât mai ales de publicul larg.



În Laudatio-ul citit cu ocazia conferirii înaltului titlu, au fost evidențiate meritele și realizările cunoscutului om de teatru craiovean, în calitatea de actor și regizor, director fondator al Festivalului Internațional Shakespeare, președintele Fundației Shakespeare Craiova, vicepreședinte al Rețelei Europene a Festivalurilor Shakespeare, Societar de Onoare al Teatrului Național „Marin Sorescu” din Craiova, membru al Senatului Uniunii Teatrale din România, pentru contribuțiile de mare valoare aduse teatrului românesc și universal. Liviu Lucaci a afirmat, în cadrul discursului său: „Sunt oameni care fac istorie, cu un stigmat nobil, iar domnul Boroghina rămâne un gardian al comorilor teatrului.

Prin organizarea Festivalului Internațional Shakespeare, Emil Boroghina a dobândit o binemeritată notorietate națională și internațională, făcând din Craiova o adevărată capitala a teatrului european și mondial”. Discursul de acceptare a premiului a fost lung și emoționant, o dovadă a generozității domnului Emil Boroghina, punctând în cele 45 de minute nu personalitatea sa complexă, de creator și actor de teatru, ci vorbind despre colegi și colaboratori care i-au fost alături în acest drum unic în istoria teatrului. Portretizarea personalității regizorului Silviu Purcărete a fost, parcă, dorința lui Emil Boroghina de a nu vorbi despre sine, ci însoțit mereu de un prieten. Acesta a fost discursul maiestuos al unui om dăruit și, ca o minune, darnic din cale-afară, confirmând afirmația shakespeareiană: „a scoate prietenia din viață, înseamnă a scoate soarele din lume”.

Emil Boroghina și „călătoria” spre lumea (sa) dantescă

Călătoria lui Dante nu a fost numai un recital extraordinar al actorului Emil Boroghina, pe scena Teatrului Nottara, eveniment prin care s-au comemorat 700 de ani de la moartea lui Dante, cât mai degrabă dovada clară a modalităților prin care arta scrisului și artele spectacolului (teatrul) fascinează imaginarul modern. Emil Boroghina reușește pe scenă, în timp real, sincron, ceea ce Tarkovski a săvârșit în film, cu ajutorul montajului: să intre în Zonă, în Spațiu, să-l locuiască, pentru a suspenda Timpul și a oferi acea clipă de Iubire, Nădejde și Adevăr. Această ipostază a Credinței este, la Emil Boroghina, o călătorie cum greu se mai poate închipui: ea (credința sau călătoria, la alegere) nu începe când reflectoarele se nasc pe chipul său, nici nu se termină după exact 100 de minute (număr cu valențe magice, sinonim cu numărul cânturilor dantești), când întunericul locuiește spațiul sacru.

El, Emil Boroghina, nu a depus numai un efort de memorie, de timp alocat lecturii și documentării, dar mai ales s-a oferit pe sine până la final. Până când, de fapt, clipa sa finită – așa cum este hărăzit –, să devină infinită, imemorială, iar noi, martorii ei, să o ducem mai departe și să devenim, chiar și în parte, promisiunea rostirilor sale recitative. În sala George Constantin, mică și întunecată, dar nu mai puțin intimă, am fost martorii unei rugăciuni murmurate, nestrigate, fără emfază, un soi de

transgresiune a planurilor și lumilor perceptibile.

Ce text și câtă mărturisire despre sine, câtă încărcătură care plasează actul artistic al maestrului Boroghină în zona miracolului, divinului! Ceea ce a desăvârșit actorul nu a fost teatru sau monospectacol, ci o sinteză unică a expresiei ideatice, pornind de la „corpul” textual la propriul trup, apoi spre noi, niște jurați seduși de un candidat la fericirea eternă. Risc să afirm, după atâtea prezențe la alte „călătorii” ale dlui Boroghină, că am asistat la ceva fascinant și incredibil: „intrarea” lectorului-actor în text și înfășurarea până la inefabil a spiritului de „acolo”, în Logos. Nicio punere în scenă, nicio „teatralitate” sau recitare formală, ci parcurgerea unui drum în esența Spiritului, în Adevărul care nu a dispărut vreodată.

Invizibilele straturi ale recitării unui Actor

O poveste reală despre o prezență, despre bucuria de a fi contemporan, în anii damnați ai urii și războaielor de tot felul, cu Domnul al cărui nume nu trebuie rostit brusc. Ți trebuie doar să pășești din bulevard în mica sală de teatru, acolo unde întunericul este parte din scenografia pe care nu o poți înțelege de la bun început. Întunericul din jur, din societate, învins de întunericul intim al unei săli de teatru! Ce pariu neștiut, ce întâmplare miraculoasă și ce reîntâlnire cu un magister!

Poate c-au fost mulți și vor mai fi, însă îmi vine rândul să scriu despre cel pe care îl cunosc în fiecare zi și îmi bucură (ca și altora) orizontul de vise și puritate, de principii și glorie ce azi par îngălbenite în cărțile groase și ignorate de tehnologii. Actorul pășește, parcă flotând, pe scena ce îi devine podiumul unei clipe răvășitoare, de valorificare a limbii și tezaurului ei cultural, din spațiul românesc și mondial. El vine, cu blândețe, să ne spună ceea ce am uitat, trezindu-ne simțurile și interioritatea ce au obosit sub asediul voluptăților mundane.



Un străin de-ar intra în aceste clipe nu ar putea discerne dacă este martor al unui ritual între inițiați ori se află, aieva, într-o biserică improvizată, în ceas târziu de zi. Se aud de pe scenă versurile rostite apăsător și armonios, deopotrivă, cu efecte cutremurătoare oricând și oriunde: „Nu numai Danemarca e o închisoare, întreaga lume e plină de temnițe, carcere și beciuri”. Sau, în continuare: „Nu numai noi nu suntem fericiți / Pe scena uriaș-a lumii-ntregi / Se joacă tragedii cu mult mai triste / Decât aceea-n care noi jucăm”. Fiecare emisie vocală, de versificație, este un moment de

concentrare și personalizare a unui text învățat pe de rost. Însă nu asta ne uimește și ne minunează, ci deplina umanitate a trăirii care ne răpește pentru totdeauna. Timpul însuși este răpit, fără să mai aibă reperele cunoscute.

Minutele nu mai trec, ci se topesc în fața acestor clipe de magie reală. Totul se aude perfect, cristalin la un nivel invizibil, para-sensibil. Acolo se adună, revelatoriu, darurile ce le-am primit, uitat, apoi redobândit datorită Actorului care nu își amplifică gesturile în semn teatral. De fapt, el se roagă, ținând în acel punct devenit axis mundi, ținând între mâinile-închinăciune cartea bine ferecată și tainică.

„Mai tare decât moartea e iubirea.
Nici râuri și nici marea n-o pot stinge.
Necunoscută taină e și firea,
Nimic n-o cumpără și nici învinge.
Mai tare decât moartea e iubirea!

După dăruire, Actorul iese de pe scenă și revine în aplauze frenetice, care nu se mai opresc. Noi, martorii, indecent numiți spectatori, ieșim din sală, întorcându-ne în lume metamorfozați în priviri și trăiri incandescente, și devenind purtătorii de mesaj ai Actorului. Noi trebuie, în parte, să continuăm miracolul.



Florentin Streche

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*